

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาธรรมะนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตะวันขึ้น ดวงจันทร์ขึ้น เห็นไหม แสงนี้ไม่ลำเอียงถึงใครทั้งสิ้น แสงนี้ไปทุกบ้าน จะมั่งมีศรีสุขทุกข์จนเชียวใจขนาดไหน แสงให้ความเสมอภาคกันหมด แต่ถ้าเป็นทางโลกละ ถ้าทางโลกนะ ทางโลก ผลประโยชน์ของใคร ถ้าผลประโยชน์ของใคร คนนั้นเขาว่าของเขาถูก คำว่าของเขาถูก นี่ความเห็นของเขา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษา มาหมดแล้วแหละ

เวลาไปศึกษามา เห็นไหม นี่เขาก็ปัญญาตนว่าเป็นศาสดา ลูกศิษย์ลูกหาเขาเต็มบ้านเต็มเมือง แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่เชื่อเขาละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เชื่อเขา เพราะว่าทุกข์ของเรามันไม่ได้กำจัดไปเลยไง ถ้าทุกข์ของเราไม่ได้กำจัดไปเลย แล้วสิ่งที่เขาทำ ทำอย่างนั้นเขาว่าดีของเขา ดีของเขาเพราะวุฒิภาวะของเขา เขาพิจารณาของเขาไป เวลาเขาคิดว่าว่าง ความว่างของเขา ความว่างอย่างนั้นกิเลสมันไม่ได้ชำระล้างสิ่งใดเลย ความว่างสิ่งนั้นเพราะเราสร้างอารมณ์ไว้

คุณความรู้สึกนึกคิดของเรา เราคิดแต่สิ่งที่ดีเราก็ว่าดีนั่นเป็นความดีทั้งนั้นแหละ แต่ความคิดที่ดีๆ มันอยู่กับเราจริงไหมละ สิ่งที่เขาบอกชำระกิเลสๆ มันชำระกิเลสได้จริงหรือเปล่าละ? มันไม่เป็นความจริงหรอก มันไม่เป็นความจริงเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ มาทั้งนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ มาตรัสรู้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง แล้ววางธรรมและวินัยนี้ไว้ วางธรรมวินัยนี้ไว้ แต่ถ้าเวลาคนศึกษาขึ้นมา คนปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันไม่เป็นความจริงๆ มันไม่เป็นความจริงมันก็อ้างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ความจริงมันไม่ถึงไง

นี่ไงเวลาแสงตะวันแสงเดือนมันต่องไปทุกบ้าน ความเสมอภาค เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่แสดงไว้ ธรรมและวินัยนี้วางไว้มันเสมอภาค แต่กิเลสในใจของสัตว์โลกที่ไปศึกษานั้นมันไม่เสมอภาค ถ้าจิตใจของคนที่เสมอภาคมันต้องเป็นสุภาพบุรุษสิ เหตุใดเป็นความจริงก็ต้องยอมรับความจริง ความไม่จริงต้องยอมรับความจริงสิ ถ้าเป็นความจริง ทำไมโกหกมดเท็จล่ะ ความโกหกมดเท็จเพราะตัวเองสงสัย ตัวเองยังมีความลังเลสงสัยอยู่ ตัวเองยังมีความไม่แน่ใจอยู่ ความไม่แน่ใจเป็นธรรมได้อย่างไรใด ถ้าความแน่ใจ แน่ใจเพราะเหตุใด ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เป็นความจริงขึ้นมาได้อย่างไรใด

เห็นไหม นี่เวลาเรื่องโลกๆ ไง เวลาโลก เห็นไหม เวลาทางโลก เวลาไปไหนมีคนสรรเสริญเยินยอมหาศาล นี่เป็นเรื่องโลกๆ นะ โลกชม แต่ธรรมดีมาก ธรรมดีมาก เห็นไหม เวลาเราจะชำระกิเลสของเรา เราต้องมีความซื่อสัตย์กับเรา ถ้าความซื่อสัตย์กับเรา ความซื่อสัตย์ เราประพฤติปฏิบัติมาเป็นความจริงไหม อันนั้นจะเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิจิโ

ถ้าความซื่อสัตย์กับเรา เห็นไหม เพราะเราซื่อสัตย์กับเรา นี่สัจจะ ถ้ามันมีสัจจะขึ้นมา คนตั้งสัจจะอย่างไรแล้วจะทำตามสัจจะของตัวเองได้ แต่ถ้าเป็นกิเลสนะ มันตั้งสัจจะไว้ มันเอาสัจจะนั้นมาต่อรองใจ เอาสัจจะนั้นมาเป็นเครื่องบังหน้าใจ เวลาแสดงธรรม แสดงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่กิเลสมันซ่อนอยู่ในใจเรา มันบังอยู่ข้างหลัง ถ้ากิเลสเรามันบังอยู่ข้างหลัง มันพูดสิ่งใดไปมันนำฟังทั้งนั้นแหละ นี่แสงเดือนแสงตะวันมันไม่ลำเอียง มันไป นี่สัจธรรมเป็นความจริงอย่างนั้น

แต่เวลาเมฆหมอกมันมาบังล่ะ ถ้าเมฆหมอกมันมาบังนะ บ้านนั้น หมู่บ้านชุมชนนั้นเมฆมาบังเพราะมีบาปมีกรรม นี่มีบาปมีกรรมขึ้นมาแล้วต้องทำบุญกุศล ต้องทำต่างๆ ถึงจะพ้นจากบาปกรรมนั้นไปได้ ไอ้เมฆหมอกมันบัง มันลอยมาโดยแรงลมของมัน โดยความเป็นธรรมชาติของมัน แต่เวลากิเลสมันบังอยู่ข้างหลังมันก็อ้างอิงของมันไป เห็นไหม เวลาเมฆหมอกนั้นลอยไปนี่แสงเดือนแสงตะวันมันไม่ลำเอียงใคร เพราะเรามีการกระทำของเรา นั่นมันเป็นสิ่งใดล่ะ

เห็นไหม ถ้าเป็นเรื่องโลกๆ มันมีผลประโยชน์ แต่เรื่องของธรรมนะ เวลาเรื่องของธรรมนี้ สัจธรรม แสงเดือนแสงตะวันมันไม่ลำเอียงบ้านใครทั้งสิ้น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาแสดงธรรมขึ้นไป เห็นไหม ท่านดูพุทธกิจ ๕ เข้าขึ้นมาเสด็จญาณ ออกบิณฑบาต เวลาตกบ่าขึ้นมาสั่งสอนพวกภคฤหัสถ์เขา เวลาหัวค่ำเทศน์สอนพระ เวลา ๔ ทุ่มขึ้นไปเทศน์สอน

เทวดา เข้าขึ้นมาเล็งญาณอีกแล้ว นี่พุททธิกิจ ๕ กิจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางธรรม และวินัยนี้ไว้

นี่ถ้าธรรมเป็นธรรมๆ ถ้าเป็นธรรม ธรรมะ ธรรมะสัจจะความจริงอันนั้น ธรรมส่งเสริม ธรรมให้คุณค่า แต่ถ้าโลกให้คุณค่ามันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นแหละ ถ้าธรรมให้คุณค่า คุณค่า ตรงไหนล่ะ? คุณค่าที่ว่าเราดูเราเห็นของเรา ถ้าเราดูเราเห็นของเรา สิ่งใดที่มันเป็นกิเลสตัณหา ความทะยานอยากเราก็รู้ของเรา ถ้าเราดูของเรา เราชำระของเราไม่ได้ เราจะเอาสิ่งใดไปบอกเขา ถ้าเราชำระล้างของเราได้ มันชำระล้างด้วยวิธีการใด

นี่เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เวลาคนเกิดมาองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม อนุบุพพิททา แสดงธรรมกับพวกที่เป็นภคหัตถ์ให้ทำเรื่องของท่าน ถ้าคนทำทานแล้วมันจะได้ผลบุญกุศลนั้นไปเกิดเป็นเทวดา

ถ้าเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมนี่นะ เพราะการเกิด การตายไง ถ้าการเกิด การตาย ให้ถือเนกขัมมะ ถ้าเราถือเนกขัมมะ ถือพรหมจรรย์ ถ้าถือพรหมจรรย์มันไม่ปรารถนาอะไร ถือ พรหมจรรย์ไม่ปรารถนาเทวดา อินทร์ พรหม ไม่ปรารถนาใดๆ ทั้งสิ้น พอไม่ปรารถนาสิ่งใด เห็น ใหม่ม จิตมันเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธิ จิตที่เป็นกลาง จิตที่สมควรที่องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าจะเทศน์อริยสัจ ถ้าเทศน์อริยสัจขึ้นไป สัจจะความจริงนั้นมันจะเข้าถึงใจ

ถ้าเข้าถึงใจนะ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้ว นี่เวลาวุฒิกภาวะของ คนมันมี เหมือนต้นไม้ ต้นไม้ต้องมีเปลือก มีกระพี้ มีแก่น ถ้าคนเข้าถึงแก่นๆ คนมีแก่นสารต้องทำ อย่างใด นี่เวลาคนเขามีแก่นสาร ถ้าเป็นกระพี้ กระพี้ด้วยความธรรมดาของโลก โลกเขาต้องการ ความสะดวกสบายของเขา โลกเขาต้องการ เพราะวุฒิกภาวะเขาอ่อนแอ พออ่อนแอ สิ่งใดที่ว่ามัน เป็นสังคมยกย่องสรรเสริญ เห็นไหม นี่โลก โลกธรรม ๘ สรรเสริญ นินทา

ในเมื่อมีการสรรเสริญ มีหน้าฉาก หลังฉาก เวลาหน้าฉากก็แสดงธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังแล้วใครๆ ก็ว่าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไพเราะ เพราะพริ้งมาก แต่กิเลสที่มันแฝงอยู่ข้างหลังมันคอยนะ มันคอยหาผลประโยชน์ของมัน แต่ถ้าเป็น สัจจะความจริง ถ้าเป็นสัจจะความจริง เวลาแสดงธรรมขึ้นไปมันแทงใจกิเลสไป ถ้าแสดงธรรม แแทงใจกิเลส นี่โลกไม่ชอบ โลกไม่ชอบ แต่ธรรมะส่งเสริม ธรรมะเห็นว่ามันเป็นประโยชน์ มัน เป็นประโยชน์เพราะอะไร

เพราะถ้าแก้ไขคนคนหนึ่งนะ คุณผู้มีอำนาจ ใครคนหนึ่ง เวลาพระเจ้าอโศกมหาราช แต่เดิมนะรบมาด้วยกองทัพ ชำมามหาศาลเลย แต่เวลาออกชนะศึกมา เห็นแล้วมันสลดสังเวช เห็นไหม เวลาพระเจ้าอโศกมาคิดถึงเผยแผ่ทางธรรมๆ นี่ให้เจ้าแคว้นแคว้นต่างๆ ให้ทำงาน ให้ทำบุญกุศลให้เจ้าแคว้นแคว้นต่างๆ มีศีลมีธรรม เวลาเผยแผ่ธรรมไปมันเป็นประโยชน์กว่ามหาศาลเลย มันเป็นประโยชน์มหาศาลเพราะอะไร เพราะสังคมไม่มีการทำร้ายกัน สังคมมีแต่ความร่วมมือเป็นสุขใจ แต่เวลาคนจะเข้าถึงสังฆธรรมอันนี้ได้มันต้องมีวุฒิภาวะ มันต้องมีบุญกุศล มีบุญกุศลเพราะอะไร เพราะมันละเอียดอ่อน มันลึกซึ้งเกิน ไปไง มันลึกซึ้งที่เราจะเข้าถึงได้นะ มันจะลึกซึ้งเข้าไปถึงได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม ทอดธุระๆ เพราะอะไร เราสั่งสอนลูกเราดี เราพูดดี ปากเป็ยกปากแฉะเลยละ แต่ความเข้าใจของเขาเป็นอย่างไรไปละ เวลาเพื่อนฝูงเขาพูด เวลาสังคมเขาเชื่อสังคม สังคมพากันไป แต่พ่อแม่พูดนี้มันไม่ฟังหรอก ถ้าพ่อแม่ นี้ความรักที่สะอาดบริสุทธิ์ ไม่มีความรักของใครเท่ากับพ่อเท่ากับแม่ พ่อแม่รักลูกนะ รักด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ ความรักของพ่อของแม่

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านมีเมตตาธรรม มันมีเมตตา ความเมตตาณะ

ถ้าความรัก เห็นไหม ความรักเราพยายามจะทำให้สิ่งนั้นอยู่ในอำนาจ อยู่ในความเห็นของเรา มันไม่อยู่กับเราหรอก แต่ถ้าความเมตตาณะเราบอกเขาแล้ว เราบอกเขาแล้วนะ แสงเดือนแสงตะวันได้สาดแสงไปแล้ว จะบ้านใดเรือนใดถ้าเขาจะใช้ประโยชน์ของเขา มันก็ใช้ประโยชน์ของเขา ถ้าบ้านใด เรือนใดเขาไม่สนใจของเขา เขาไม่ปรารถนาของเขา มันก็เรื่องของเขา เห็นไหม นี้ความเมตตา เมตตาอย่างนั้น เราได้ทำหน้าที่ของเราแล้ว อยู่ที่บุญกุศลของเขา

สายบุญสายกรรม ถ้าเขาคิดในทางที่บวกก็บวกของเขา ถ้าเขาคิดทางลบก็ลบของเขา มันเรื่องของเขา มันไม่ใช่เรื่องของเรา แต่หน้าที่ เห็นไหม หน้าที่เราก็ได้แสดงธรรมของเราไปแล้ว แสงเดือนแสงตะวันได้สาดส่องไปแล้ว อยู่ที่เขาจะรับได้หรือรับไม่ได้มันก็เรื่องของเขา แต่ถ้าเป็นสังฆธรรมๆ ทำไมมันอย่างนั้น ทำไมเป็นอย่างนั้น ถ้าเป็นอย่างนั้นก็ต้องคุยกันแล้ว

ถ้ากิเลสมันอยู่ในจิตใต้สำนึก อยู่ที่ภวาสวะ แล้วการแก้กิเลสกันแก้ที่ความรู้สึกนึกคิด แก้ที่ความผิวนินอย่างนี้ มันจะแก้กิเลสไปได้อย่างไร มันเป็นการแก้กิเลสไปไม่ได้หรอก มันเป็นศีลธรรมจริยธรรม มันเป็นการยาทสังคมเท่านั้น คุณติมารยาทผู้ดีเขาก็มีของเขาใช้ใหม่ ทำดีทำชั่ว

มารยาทผู้ดีของเขา แล้วผู้ดีเขามีทุกขั้ใหม่ล่ะ? เขาจะนุ่มนวลอ่อนหวานขนาดไหน แต่ในหัวใจเขาก็บีบคั้นใจเขา ใจมันบีบคั้นทั้งนั้นแหละ

ถ้าใจบีบคั้น นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเข้าที่นั่น เข้าที่นั่นเพราะเหตุใด เข้าที่นั่นเพราะเราพุทโธ พุทโธ พุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมามันเข้าถึงภาวสวะ เข้าถึงฐิติจิต เพราะตัวของมันเองเป็นสมาธิ ถ้าตัวของมันเองเป็นสมาธิ คือเข้าถึงเนื้อหาของสาระของใจ ถ้าเข้าถึงเนื้อหาของสาระของใจ มันออกวิปัสสนาของมัน

นี่ไงถ้าจิตมันเป็นความจริง เวลาเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม สติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ถ้าสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงเขาไม่โม้ เขาไม่พูด แต่เวลาเขาบอกว่าปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แนวทางสติปัฏฐาน ๔...มันความรู้สึกนึกคิดทั้งนั้น มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้น สติปัฏฐาน ๔ ของใคร สติปัฏฐาน ๔ ต้องสื่อให้หามันเข้าใจใช่ไหม เพราะหามันไม่เข้าใจภาษาคน เราพยายามสื่อให้หมาเข้าใจ

หมาบางตัวนี่มันฉลาดกว่าคนนะ มันสื่อกับมนุษย์ได้นะหมาบางตัวนะ แต่นี่เรื่องของโลก เรื่องของโลกก็ปัญหา มันจะเข้าใจสติปัฏฐาน ๔ ไปได้อย่างไร ถ้ามันเข้าสติปัฏฐาน ๔ ไม่ได้มันก็ต้องน้อมต่ำลงมาให้เขาเข้าใจได้ ถ้ามันน้อมต่ำเข้ามาให้เขาเข้าใจได้ นี่สติปัฏฐาน ๔ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โอ๊ย! หมอมันผ่าตัดทุกวันนะ หมอมันผ่ากายทุกวัน หมอมันผ่าหัวใจ มันเปลี่ยนหัวใจ เปลี่ยนสมองด้วย มันไม่เห็นกายตรงไหนเลย นี่ไงมันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ใหม่

หมอเวลาปฏิบัติเขาบอกว่า อ้าว! ก็มันไม่ใช่ นั่นมันเป็นวิชาชีพ นี่สติปัฏฐาน ๔ ปลอม ปลอมหมายความว่ามันเป็นสัญญาอารมณ์ ถ้ามันปลอมมันเป็นสัญญา ถ้าสติปัฏฐาน ๔ จริงล่ะ ถ้าสติปัฏฐาน ๔ จริงๆ นะ เพราะจิต เพราะกิเลสมันอยู่ที่ภาวสวะ มันอยู่ที่ภพ อยู่ที่จิต ถ้าอยู่ที่จิต เวลาจิตเวลาสงบไปแล้วถ้าจิตมันรู้มันเห็นของมัน มันสะท้อนกิเลสไป ถ้ามันสะท้อนกิเลส มันขนพองสยองเกล้าไป นี่ไงกิเลสอยู่ที่จิตได้สำนึก กิเลสมันอยู่ที่จิต

เราแก้กิเลส ถ้ามันไม่มีมรรคญาณเข้าไปแก้ เอาอะไรไปแก้? เอาสัญญาอารมณ์ไปแก้ใช่ไหม ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว วางธรรมวินัยไว้ วางธรรมวินัยไว้ก็เป็นทฤษฎีเท่านั้นแหละ แล้วก็บอกทฤษฎีนี้

สติปัญญา ๔ สติปัญญา ๔ ต้องรู้เท่า รู้จริง รู้เท่า รู้จริง...รู้เท่า รู้จริงมันก็จำมาทั้งนั้นแหละ มันเป็น ความจำทั้งนั้นแหละไม่มีความจริงเลย

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาละ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา แล้วบอกว่าไม่ต้องทำความสงบ เพราะว่า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ต้องใช้ปัญญา...อันนั้นมันเป็นปัญญาของกิเลส ในเมื่อเป็น ปัญญาของกิเลส กิเลสมันใช้ปัญญาอย่างนั้น มันจะเอาปัญญาอย่างนั้นมาแก้ไขตัวมันใหม่ คนเรา เวลาคิดหาผลประโยชน์ ทุกคนหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ทุกคนจะคิดเพื่อผลประโยชน์คนอื่น ใหม่ ทุกคนไม่มีใครคิดเพื่อผลประโยชน์ของคนอื่นเลย คิดเพื่อประโยชน์ตนเอง

ทีนี้เวลาโลกียปัญญา ปัญญาที่เกิดจากกิเลส กิเลสที่ไปศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า สติปัญญา ๔ สติปัญญา ๔ มันก็อ้างสติปัญญา ๔ นี้ในเวลาแสดงธรรมๆ นะ แต่กิเลสมันอยู่หลังจากธรรมะอันนั้น เวลาแสดงธรรม นี่แสดงธรรม นี่สติปัญญา ๔ แต่ไอ้ความ จอมปลอม สติปัญญา ๔ มันก็ว่าสติปัญญา ๔ มาบังหน้าไว้ แล้วมันก็หาผลประโยชน์ของมัน กิเลสหาผลประโยชน์นะ อ้าว! เอ็งคิดสติปัญญา ๔ ไปนะ แต่กูจะครอบครองหัวใจกู กูจะ ครอบครองภวาสวะ ครอบครองภพ ครอบครองจิตอยู่นี้ แล้วเอ็งคิดสติปัญญา ๔ ไปนะ เอ็งคิด สติปัญญา ๔ ไปนะ แต่หัวใจของเอ็งเป็นของกู

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามาสู่จิต เห็นใหม่ สู่จิต อวิชชาเกิดจากไหน? เกิดจากสู่จิต เข้าไป ถึงสู่จิต เข้าไปถึงต้นข้าวของมัน พอต้นข้าวแล้วพิจารณาวิปัสสนาของมัน ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้ามันเห็นจริง คนเห็นจริงมันก็พูดได้ตามความเป็นจริง แต่ถ้าคนไม่เห็นจริง คน ไม่เคยเห็นจริง พอไม่เคยเห็นจริง บอกพิจารณาสมาบัติๆ...สมาบัติมันเป็นอารมณ์ นี่สมาธิใช่ไหม สมาธิอยู่ที่จิตไหม? สมาธิไม่ใช่จิต สมาธิเกิดจากจิต สมาบัติ สมาบัติก็เกิดจากจิต แล้วไปพิจารณา สมาบัติ สมาบัติไหน? เขาบอกว่าพิจารณาสมาบัติเป็นมรรค เห็นใหม่ พิจารณาสมาบัติ นี้รูปฌาน อรูปฌาน พิจารณารูปฌานแล้วรูปฌานจะละเอียดเข้ามา มันจะเป็นมรรค

กาย เวทนา จิต ธรรม...จิต เห็นใหม่ จิตพิจารณาจิต ถ้าจิตพิจารณาจิต ทำไม่ถึงพิจารณาจิต ละ นี่ไงสติปัญญา ๔ สติปัญญา ๔ ใจ แล้วฌานสมาบัติมันส่งออกไปแล้ว นี่เวลาฌานสมาบัติ ส่งออกไปแล้วบอกว่าพิจารณาสมาบัติ เอาอะไรมาพิจารณาละ เพราะมันเป็นสมาบัติไป สมาบัติ กับจิตมันเป็นอันเดียวกัน นี่เป็นอันเดียวกันแล้วมันจะกลับมาพิจารณาสมาบัติอย่างไร

สมาบัติ คุณิเข้าสมาบัติเข้า-ออก เข้า-ออก จะเหาะเห็นเดินฟ้า จะรู้วาระจิต จะอภิญญาก็เกิดจากสมาบัติ แล้วบอกว่าพิจารณาสมาบัติ...สมาบัติมันหลอกจิตให้จิตไปอยู่กับมัน แล้วจะเอาอะไรไปพิจารณามันละ จะเอาอะไรกลับไปพิจารณามัน

ถ้าคนเป็นสติปัญญา ๔ จริ่งมันก็เป็นความจริง ถ้าสติปัญญา ๔ ปลอมมันก็เป็นความปลอมอย่างนี้ แล้วความปลอมอย่างนี้ เห็นไหม แสดงธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่กิเลสมันอยู่ข้างหลังนะ มันหาผลประโยชน์ของมัน มันหาประโยชน์ของมันตลอด แต่ถ้าทำความสงบของใจ พุทโธ พุทโธ ถ้าจิตมันสงบแล้วกิเลสมันสงบตัวลง ถ้ากิเลสไม่สงบตัวลง เป็นสมาธิไม่ได้

ที่ไม่เป็นสมาธิอยู่นี้เพราะกิเลสมันคั่นรณ พอกิเลสมันคั่นรณมันก็ฟุ้งซ่าน แต่เราพุทโธ พุทโธจนมันสงบ หรือปัญญาอบรมสมาธิจนมันสงบ สงบนั้นคือตัวมัน ถ้าตัวมันนี้กิเลสมันสงบลงใจ ถ้ากิเลสมันสงบลง เห็นไหม เวลาถ้ามันเกิดปัญญา ภาวนามยปัญญา มันไม่ใช่ปัญญาของกิเลสใจ มันเป็นภาวนามยปัญญาที่เกิดจากอริยสัจ เกิดจากสัจจะความจริง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคญาณๆ ใจ แล้วมรรคญาณเวลาชำระล้างกิเลส ชำระล้างกิเลสที่ไหน

ชำระล้างกิเลสนี้มันมีสมาธิปฏิบัติภาวนา มรรครวมตัว มรรคสามัคคีแล้วรวมตัวสมุจเฉทปหานใจ นี่ใจมันเป็นความจริงที่นี้ใจ ถ้าความจริงมันเกิดขึ้นมามันก็เป็นความจริงใจ ถ้าความจริงมันเกิดขึ้นมาได้มันก็มีแต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ แสดงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่กิเลสมันหัวเราะเยาะ เอวัง